

EUROPEJSKA INFRASTRUKTURA DANYCH PRZESTRZENNYCH W ŚWIETLE FINALNEJ WERSJI PROGRAMU INSPIRE

EUROPEAN SPATIAL DATA INFRASTRUCTURE IN THE LIGHT OF FINAL VERSION OF INSPIRE PROGRAM

Adam Linsenbarth

Instytut Geodezji i Kartografii

Słowa kluczowe: dane przestrzenne, geoinformacja, infrastruktura danych przestrzennych, Komisja Europejska, INSPIRE

Keywords: spatial data, geoinformation, spatial data infrastructure, European Commission, INSPIRE

Streszczenie

W artykule omówiono ostatnią wersję programu INSPIRE. Proces legislacyjny dotyczący Europejskiej Infrastruktury Danych Przestrzennych rozpocznie się w październiku 2003. Przedstawiono m.in. strategię wdrożenia, nowe struktury organizacyjne oraz harmonogram działań.

Uwagi ogólne

Program INSPIRE zainicjowany przez Komisję Europejską w roku 2001 przechodził kolejne fazy rozwoju. W chwili obecnej, po kilku spotkaniach Grupy Ekspertów, zarysowuje się końcowa wersja programu Europejskiej Infrastruktury Danych Przestrzennych. Na ostatnim posiedzeniu Grupy Ekspertów, które zorganizowano w Rzymie w dniach 10 i 11 lipca 2003 roku, przedstawiono zarówno zmodyfikowane założenia programu, jak również przygotowania do procesu legislacyjnego, strategię wdrożenia oraz proponowane struktury organizacyjne.

W początkowej wersji programu INSPIRE zakładano, że celem programu jest przygotowanie infrastruktury danych przestrzennych niezbędnej dla gromadzenia wielotematycznych danych dla potrzeb środowiska. Obecnie postanowiono ograniczyć się do sporządzenia listy komponentów danych wraz z ich opisem, natomiast ustaleniem danych priorytetowych ma się zająć specjalnie powołany komitet. Pierwotnie zakładano, że celem programu powinno być zaspokojenie potrzeb sektora publicznego, natomiast w chwili obecnej uznano za konieczne udostępnienie informacji geoprzestrzennych także osobom trzecim, jednakże pod warunkiem spełnienia odpowiednich zasad dostępu do danych.

Wprowadzenie w życie Europejskiej Infrastruktury Danych Przestrzennych wymaga ustanowienia odpowiedniej dyrektywy. Wstępna propozycja ramowej dyrektywy zawiera pięć rozdziałów. Rozdział 1 określa cel i zakres ESDI, rozdział 2 ma być poświęcony opisowi danych przestrzennych, rozdział 3 określa prawa dostępu do danych, rozdział 4 omawia zasady wdrożenia systemu a rozdział 5 poświęcony będzie zagadnieniom monitorowania i raportowania. Do ramowej dyrektywy mają być dołączone dwa załączniki: lista komponentów danych wraz z ich opisem oraz wymagania dotyczące specyfikacji harmonizacji danych przestrzennych.

Strategia wdrożenia

Grupa robocza opracowująca strategię wdrożenia, działająca pod przewodnictwem Hugo de Groofa z Komisji Europejskiej, przedstawiła na spotkaniu w Rzymie strategię budowania Europejskiej Infrastruktury Danych Przestrzennych (ESDI). Strategia oparta jest na założeniu, że tak złożonej struktury nie może zbudować jedna organizacja. Struktura taka może powstać jako wynik ściślejszej współpracy pomiędzy władzami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi, sektorem prywatnym, środowiskiem akademickim, oraz różnymi europejskimi, międzynarodowymi, krajowymi i regionalnymi agencjami zajmującymi się zastosowaniem, zbieraniem i przetwarzaniem danych przestrzennych oraz Komisją Europejską. Spełnienie tego założenia wymaga elastycznej organizacji. Planuje się utworzenie permanentnej komórki (permanentnego biura) na szczeblu Komisji Europejskiej, której celem będzie koordynacja działań oraz ułatwienie dialogu na linii użytkownik-dostawca danych. Elementy tej struktury są związane z kluczowymi i pomocniczymi akcjami (*Key and Support Actions*), które m.in. wymagają:

- Opracowania i adaptacji standardów technicznych dla dokumentacji danych, gromadzenia danych oraz ich wymiany.
- Przyspieszenia prac nad utworzeniem elektronicznej sieci łączącej producentów i użytkowników, Europejskiej Hurtowni Danych Przestrzennych i zapewnienia jej zdolności operacyjnej,
- Określenia procedur niezbędnych do utworzenia w Unii Europejskiej szerokiej struktury danych przestrzennych, która zwierać będzie dane podzielone na odpowiednie kategorie jakości dla szerokiego grona użytkowników.
- Określenia wzajemnej relacji pomiędzy organizacjami i instytucjami z różnych resortów celem określenia wymagań dotyczących danych przestrzennych, opracowania rozwiązań technicznych w oparciu o najnowsze osiągnięcia nauki i techniki oraz wymianę danych pomiędzy zainteresowanymi środowiskami.
- Dostarczenia wytycznych oraz niezbędnych środków na prowadzenie działalności operacyjnej a także na prace badawczo-rozwojowe.

Nowe struktury organizacyjne

Strategia wdrożenia przewiduje utworzenie nowych struktur organizacyjnych, a mianowicie: Komitetu INSPIRE (*The INSPIRE Committee*), Narodowych Ośrodków Infrastruktury Geoinformacyjnej (*The National Focal Points*), specjalistycznych grup roboczych zajmują-

cych się danymi przestrzennymi (*Spatial Data Interest Groups – SDIG*) oraz stałej jednostki organizacyjnej (Biura programu INSPIRE) przy Komisji Europejskiej (*Permanent Body*).

Komitet INSPIRE

Komitet INSPIRE ma być ciałem doradczym Komisji Europejskiej posiadającym mandat nadzorczo-kontrolny upoważniony m.in. do akceptowania działań dotyczących strategii wdrożenia. Komitet ma także spełniać rolę doradczą przy określaniu kierunków strategicznych dotyczących wdrażania dyrektywy zasadniczej oraz rozporządzeń wykonawczych.

Poza zadaniami doradczo-kontrolnymi, Komitet ma stanowić platformę łącznikową z członkami Unii Europejskiej, którzy będą informowali Komitet o działaniach podjętych w poszczególnych krajach i o przebiegu procesu wdrażania. Także specjalistyczne grupy robocze będą informowały Komisję o wynikach swoich prac. Pozwoli to na wzmocnienie dialogu pomiędzy czynnikami decyzyjnymi a środowiskiem dostawców i użytkowników. W stosunku do akcji kluczowych i pomocniczych Komitet INSPIRE będzie sprawował funkcję kontrolno-nadzorczą jak również rolę doradczą.

Narodowe ośrodki infrastruktury geoinformacyjnej

Narodowe ośrodki infrastruktury geoinformacyjnej (*National Focal Points – Narodowe Punkty Węzłowe*) będą reprezentować kraje członkowskie w Komitecie INSPIRE oraz spełniać rolę nadzorczo-doradczą. Zdaniem tych punktów krajowych będzie także przedkładanie do Komisji raportów o stanie wdrażania programu. Funkcjonowanie i organizacja tych punktów będzie określona przez każdy kraj członkowski jednakże w dostosowaniu do ramowych zasad.

Podstawowym jednak zadaniem punktów narodowych będzie koordynacja wdrażania programu INSPIRE na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Specjalistyczne grupy robocze

Specjalistyczne grupy robocze będą tworzyć zasadnicze ogniwo niezbędne do budowania wzajemnych relacji potrzebnych do wdrażania programu INSPIRE. Grupy te będą łączyły użytkowników i dostawców danych przestrzennych, których łączy wspólne interesy. Mogą to być tematyczne grupy specjalistyczne zajmujące się określoną tematyką np. środowisko, woda, wybrzeża morskie, powódzie itp. Innym rodzajem mogą być grupy zajmujące się problematyką wybranych regionów (np. budowa regionalnego systemu informacji przestrzennej), jak również grupy zajmujące się pewnymi sektorami gospodarki narodowej. Mechanizmy i zasady powstawania tych grup powinny być bardzo elastyczne. Dotyczy to samo współpracy tych grup oraz relacji z Komitetem INSPIRE. Ważną rolę w działaniu tych grup ma spełniać serwis internetowy, pozwalający na konsultację z udziałowcami jak również na raportowanie postępu prac.

Przewiduje się również utworzenie Zespołu Doradczego (*SIG Advisory Body*) ds. grup specjalistycznych, który będzie weryfikował materiały dostarczane przez te grupy do Komitetu INSPIRE. Zdaniem tego Zespołu Doradczego będzie także koordynowanie współpracy pomiędzy poszczególnymi grupami specjalistycznymi oraz ogólne pilotowanie wdrażania programu INSPIRE.

Stałe biuro INSPIRE

Stałe biuro INSPIRE (*The Permanent Body*) ma stanowić zaplecze techniczno-organizacyjne Komitetu INSPIRE. Będzie to samodzielne biuro utworzone przy Komisji Europejskiej, jednakże niezależne od sektorów i tematów. Biuro to będzie miało osobny budżet i będzie działać zgodnie z określonym programem wieloletnim. Biuro to będzie także platformą łączącą inne ogniwa organizacyjne programu INSPIRE a mianowicie grupy specjalistyczne oraz narodowe ośrodki infrastruktury geoinformacyjnej. Zdaniem tego biura będzie także prowadzenie stałego portalu INSPIRE.

Biuro to będzie organizowało przetargi na opracowanie warunków technicznych oraz współpracowało nad określeniem zasad udostępniania danych. W tym biurze będzie prowadzona permanentna analiza skutków wdrażania programu INSPIRE oraz będą inicjowane prace nad tworzeniem przepisów wykonawczych do ogólnej dyrektywy oraz aneksów tematycznych do tych przepisów.

Biuro to będzie reprezentowało Unię Europejską na forum Globalnej Infrastruktury Danych Przestrzennych (*Global Spatial Data Infrastructure – GSDI*). Zadaniem tego biura będzie także formułowanie programów naukowo-badawczych dotyczących dalszego rozwoju i doskonalenia Europejskiej Infrastruktury Danych Przestrzennych.

Harmonogram działań

Harmonogram działań został podzielony na trzy fazy:

- fazę wstępną (*Preparatory phase*) obejmującą lata 2004–2005, przed zatwierdzeniem dyrektywy programu INSPIRE,
- fazę przejściową (*Transposition phase*) nakreślona na lata 2006–2007, kiedy zostaną stworzone warunki dla wszystkich udziałowców programu INSPIRE do jego formalnego wdrożenia,
- fazę wdrożenia (*Implementation phase*) obejmująca lata 2008–2015, kiedy stopniowo będzie wdrażany i monitorowany program INSPIRE.

Faza wstępna (2004–2005)

W fazie wstępnej będzie się prowadzić przygotowania do utworzenia stałego biura INSPIRE oraz innych struktur organizacyjnych takich jak grupy specjalistyczne i zespoły ekspertów oraz czuć na koordynacją i realizacją strategii wdrożenia. Przewiduje się także uruchomienie projektów związanych z opracowaniem warunków technicznych w ramach 6. Programu Ramowego oraz uruchomienie projektów pilotowych. Jedną z pierwszych prac będzie opracowanie wytycznych do zharmonizowanej dokumentacji metadanych dotyczących istniejących baz danych.

Planuje się uruchomienie projektu badawczo-rozwojowego dotyczącego optymalnego funkcjonowania „clearinghouse”, a także studiów nad europejską siecią telekomunikacyjną niezbędną do jego funkcjonowania. W fazie wstępnej zostanie uruchomiony portal pilotowy z połączeniami do ośrodków narodowych i regionalnych.

W fazie wstępnej zostaną utworzone specjalistyczne grupy robocze. Planuje się utworzenie 10 takich grup. W fazie wstępnej Grupa Ekspertów INSPIRE będzie działała jako prekursor Komitetu INSPIRE. Faza wstępna będzie finansowana z aktualnego budżetu Komisji Europejskiej. Szacowane koszty wynoszą ca 9,8 mln euro. Te fazę obsługiwać będzie w Komisji Europejskiej 10-osobowy personel.

Faza przejściowa (2006–2007)

W tym okresie będzie już działał Komitet INSPIRE, sprawujący rolę komitetu nadzorczego dyrektywy INSPIRE. Zdaniem tego komitetu będzie m.in. wspomaganie Komisji Europejskiej w ustanowieniu warunków technicznych i wytycznych opracowanych w fazie wstępnej oraz przygotowanie krajów członkowskich do wdrożenia programu INSPIRE. Działania tego Komitetu będą wspierane przez stałe biuro programu INSPIRE

Na fazę przejściową będzie już wyznaczony specjalny budżet w wysokości 13,5 mln euro, a ilość personelu wzrośnie do 20 osób.

Faza wdrożenia (2008–2015)

W tej fazie powinny już działać w pełni operacyjnie wszystkie struktury organizacyjno-koordynacyjne utworzone w poprzednich fazach. Powinna w tym okresie nastąpić pełna integracja z innymi programami i inicjatywami podejmowanymi przez Komisję Europejską. Będzie możliwość uruchomienia specjalnych programów pomocniczych o ile zajdzie taka konieczność.

Na bieżąco będzie prowadzone monitorowanie wdrażania programu i jego ocena oraz podejmowane niezbędne korekty lub uzupełnienia legislacyjno-organizacyjne. Nadal będą działać specjalistyczne grupy robocze a ich ilość może się powiększyć. Zakłada się, że co dwa lata powinny zostać aktualizowane warunki techniczne i dostosowywane do najnowszych trendów i rozwiązań technologicznych oraz potrzeb Komisji Europejskiej i poszczególnych państw. Być może zaistnieje także konieczność opracowania nowych przepisów wykonawczych do dyrektywy celem wypełnienia ewentualnych luk w dotychczasowych przepisach. Na te lata budżet zawierać się będzie w przedziale od 4,5 mln euro do 8,5 mln euro, a ilość personelu będzie zawierać się w tych samych granicach co w fazie przejściowej tj. około 20 osób.

Summary

This paper presents the latest version of the INSPIRE program. The legislative procedure for the European Spatial Data Infrastructure is to start in October 2003. The contents of this paper deals, among others, with the implementation strategy, new organizational structures and the time schedule of program implementation.

Adam Linsenbarth
Instytut Geodezji i Kartografii
ul. Modzelewskiego 27, 02-679 Warszawa
tel. (22) 32 91 900, fax (22) 32 91 950
e-mail: adam.linsenbarth@igik.edu.pl